

між КАРПАТАМИ і ТАТРАМИ

*«Чорт і лісоруб»
Петера Яроша
в українському перекладі
Івана Яцанина*

Випуск 40

Ужгород
Видавництво «РІК-У»
2024

УДК 821.162.1-1=162.2

М 58

Черговий, 40-ий, випуск серії «Між Карпатами і Татрами» презентує філософсько-реалістичну казку словацького прозаїка Петера Яроша «Чорт і лісоруб» (Čert a drevorubač) в українському перекладі Івана Яцканина.

Використання бренду «Між Карпатами і Татрами» та матеріалів, уміщених у серії, без узгодження з автором проєкту забороняється. Усі права застережено відповідно до закону про авторське право та інтелектуальну власність.

Засновник • *Тетяна Ліхтей*

*В оформленні використано експонат
з колекції дикоростів Іллі Галайди
(фото Владислава Грешлика).*

© Серія «Між Карпатами і
Татрами», 2024

© Ярош П., 2024

© Ліхтей Т., вст. сл., 2024

© Яцканин І., переклад укр.,
2024

ISBN 978-617-8276-76-8 © Видавництво РІК-У, 2024

ВИМІР ЩАСТЯ

Петер Ярош – відомий словацький прозаїк, який у своїй творчості відійшов від канонів соцреалістичного схематизму, прагнучи модернізації та естетизації словацької літератури. Дебютувавши 1963 року повістю «Пополудня на терасі», в який відтворив щоденні турботи, інтимні переживання, одне слово, будні й свята свого молодого сучасника, Петер Ярош одразу ж прописався в історії словацької літератури як яскрава особистість з неповторним стилем та незамуленим баченням світу.

Чи не найбільшу славу прозаїку приніс його роман «Тисячолітня бджола» (1979), за мотивами якого було знято однойменний кількасерійний художній фільм. Події твору відбуваються в селі Гибе (на малій батьківщині мистця) і охоплюють період кінця XIX століття й до завершення Першої світової. Автор відтворив непрості, а почасти й трагічні долі представників трьох генерацій родини Піхандовців. Реалістичні у своїй основі історії часто оповиті містикою, наснажені прадавніми міфами, одвічними символами; через увесь твір проходить образ вічної трудівниці – бджоли; текст пронизаний потужним ліричним струменем.

Цікаво, що під час зустрічі зі студентами-словаками Ужгородського національного університету знаний вітчизняний перекладач, лауреат літературної премії імені Гвездослава Дмитро Андрухів зізнався, що процес перетлумачення «Тисячолітньої бджоли» українською приніс йому справжню насолоду, занури в щемливі спогади з босоногого дитинства в карпатському селі, де добре знали на бджолярстві. Тож досвід, перейнятий від предків, неабияк згодився під час перекладу відомого роману Петера Яроша.

Українське перетлумачення творів П. Яроша здійснила також Ольга Ленік: журнал «Всесвіт», зокрема, опублікував його новели «Роса, куди не глянь» та «Сутінки».

На окрему розмову в цьому контексті заслуговує діяльність письменника й перекладача з Пряшева Івана Яцканина, який не одне десятиліття слідкує за творчістю свого словацького побратима. Так, новелу П. Яроша «В снігу» знаходимо на сторінках антології сучасного словацького оповідання «Полегшуючі обставини» (Пряшів, 1994). Згодом в антології словацької малої прози «Таїна» (Ужгород, 2011) Іван Яцканин презентував нашій читацькій аудиторії ще низку новел П. Яроша – «Лоно і пентаграма», «Перо і чорнильниця», «Човен, вудка і дірява сітка», «Наш дід – гусар». Окремі твори П. Яроша з'являлися також в журналі «Дукля».

40-ий випуск серії «Між Карпатами і Татрами» пропонує українським читачам філософсько-реалістичну казку П. Яроша на одвічну тему – спрагу людини за щастям – у мистецькому перетлумаченні Івана Яцканина. Пригода, хоч і з сумним кінцем, але дуже повчальна.

Сподіваємося, що й окреме видання творів Петера Яроша в українських перекладах обдарованого пряшівця не за горами.

Тетяна Ліхтей